

Date: 17th May-2025

INGLIZ TILINI O'QITISHDA QISQA HIKOYALAR YORDAMIDA DARS TASHKIL ETISH BOSQICHLARI VA METODIKALARI.

Turg'unboyeva Gulshanoy

Farg'ona davlat universiteti 2-kurs magistranti

kamoldinovagulshanoy@gmail.com

Annotation: This article explores the stages and methods of organizing lessons using short stories in English language teaching. It highlights the pedagogical benefits of short stories, including improved vocabulary, reading comprehension, and student engagement. The article also provides methodological recommendations for effectively integrating short stories into classroom activities to enhance learning outcomes.

Key words and expressions: short stories, English language teaching, vocabulary development, reading skills, teaching methods.

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilini o'qitishda qisqa hikoyalar yordamida dars tashkil etish bosqichlari va metodikalari o'rganiladi. Qisqa hikoyalarning o'quvchilarning so'z boyligini oshirish, matnni tushunish va darsga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishdagi pedagogik afzalliklari ta'kidlanadi. Shuningdek, dars jarayoniga qisqa hikoyalarni samarali qo'shish bo'yicha metodik tavsiyalar beriladi.

Kalit so'z va iboralar: qisqa hikoyalar, ingliz tilini o'qitish, so'z boyligini rivojlantirish, o'qish ko'nikmalari, o'qitish metodlari.

Qisqa hikoyalarni o'rgatish bosqichlari:

Qisqa hikoyalarni o'rgatish bosqichlarini uch bosqichga bo'lish mumkin; ular o'qishdan oldingi, o'qish paytida, o'qishdan keyingi bosqichlardir.

Lazarning so'zlariga ko'ra, hikoyalar to'liq rivojlangan syujetlarni seziladigan boshlanishi, o'rtalari va oxirlari bilan harakatlar ketma-ketligi bilan taqdim etishga moyil bo'ladi. U hikoyani o'rgatishning eng yaxshi usuli - bu uch bosqichda taqdim etish; o'qishdan oldin, o'qish paytida va o'qishdan keyin. U quyidagi tadbirlarni berdi:

- Talabalarga madaniy bilimlarga yordam berish
 - o'quvchilarning hikoyaga qiziqishini uyg'otish
 - Lug'atni oldindan o'rgatish
 - o'quvchilarga syujetni tushunishga yordam berish
 - o'quvchilarga qahramonlarni tushunishga yordam berish
 - Qiyin lug'atga ega bo'lgan talabalarga yordam berish
 - Talabalarga matnni izohlashda yordam berish
 - hikoya nuqtai nazarini tushunish
 - Faoliyatlarni kuzatib boring va ravon gapirish amaliyotini kuzatib boring
- Tegishli hikoyalarni tanlash.

Tegishli til va kontseptual murakkablikdagi hikoyalar o'quvchilarning yoshiga qarab tanlanishi va tushunarli bo'lishi mumkin, chunki o'qituvchi o'quvchilarga hikoya matni

Date: 17th May-2025

bilan o'zaro munosabatda bo'lishga va undan ma'no yaratishga yordam beradi. Yosh o'quvchilar uchun hikoyalar ularida "qiyinchilik" elementiga ega bo'lishi kerak, chunki bu ularni taxmin qilishga undaydi va tilni o'zlashtirishda juda zarur bo'lgan motivatsion vosita bo'lgan muvaffaqiyat hissi bilan muvaffaqiyatli harakat qilishga yordam beradi. Hikoya qilish jarayonining har bir bosqichida ozgina muvaffaqiyat ularni o'qiyotgan yoki tinglayotgan materialga ishonchli, diqqatli va qiziqish uyg'otadi. Keyinchalik hikoyalar turini tanlash o'quvchining lingvistik va kontseptual darajasiga bog'liq bo'lishi kerak.

O'qishdan oldingi vazifalar: rasmlar va boshqa haqiqiy materiallardan foydalanish.

Hikoya matni kiritilishidan oldin sahna yoki fon belgilanishi kerak. Bu har bir talabaga o'zi bilgan narsasi bilan solishtirish va solishtirish, yangi ma'lumotlarni oldindan mavjud sxemalarida joylashtirish imkoniyatini beradi. O'qishdan oldin topshiriq o'qituvchining muhokamani rag'batlantirish uchun kalit so'z, tushuncha yoki rasmni kiritishi bilan boshlanadi. Bu o'quvchilarga o'z bilimlarini matndagi tushunchalar bilan bog'lash va o'quv jarayoniga jalb qilishda yordam beradi. Rasmlardan foydalanish talabalarga lingvistik bo'lmagan vizual yordamdan foydalanadigan ko'plab imkoniyatlarni beradi, rasmlar yordamida talabalar matn nima haqida ekanligini taxmin qilishlari mumkin. Rasmlar o'quvchilarda tanishtiriladigan matnni o'qishga kerakli qiziqishni uyg'otadi. O'quvchilarda qiziqish uyg'otish va matnni haqiqiy dunyo bilan bog'lash uchun boshqa haqiqiy materiallar, masalan, yangiliklar qog'ozi materiallari, jurnallar va haqiqiy hayot voqealaridan foydalanish mumkin. Talabalar ushbu haqiqiy materiallar orqali ishonch va ijodiy fikrlash qobiliyatiga ega bo'ladilar. Haqiqiy materiallar tegishli bo'lishi va matn bilan yaxshi aloqada bo'lishi kerak. Aks holda o'quvchilar chalg'itadi. Ushbu bosqichda quyidagi harakatlar amalga oshiriladi.

- ☐ Talabalarga umumiy ma'lumotga ega bo'lishda yordam berish.
- ☐ O'quvchilarning hikoyaga qiziqishini uyg'otish.
- ☐ Hikoyaning janri va mavzusiga oid bashoratlari.
- ☐ Muallifning hayoti haqidagi videolarni o'qish yoki tinglash yoki tomosha qilish.
- ☐ Hikoyaga oid vazifani qo'yish yoki savollar berish.
- ☐ O'qitishdan oldingi lug'at
- ☐ Hikoya tilini muhokama qiling.
- ☐ Leksik to'plamlar bilan aqliy hujum

O'qish jarayonidagi vazifalar: hikoyani tarjima qilish, yangi lug'atni o'rganish.

Ushbu bosqichda o'quvchilardan hikoyani sinf bilan birma-bir o'qishlari va hikoyani bir vaqtning o'zida tarjima qilishlari so'raladi. Butun sinf bilan o'qish o'quvchilarni erkin his qilishga undaydi va sinfni birlashtiradi. Bundan tashqari, hikoyani tarjima qilish jarayonida ular turli xil yangi lug'atlarni o'rganish imkoniyatiga ega. Shu bilan birga, o'quvchilar hikoyani tarjima qilishni va hikoyaning asosiy syujetini muhokama qilishni o'rganadilar. Hikoyani o'qib, tarjima qilib bo'lgach, ular noma'lum so'zlarning ta'rifini izlash uchun yangi lug'at topishga va ularning tagini chizishga harakat qilishadi. Shundan so'ng o'qituvchi so'zlarni doskaga yozadi va ularni daftariga ko'chirish kerakligini o'rganadi. Ushbu bosqichda quyidagi harakatlar amalga oshiriladi.

Date: 17th May-2025

- o'quvchilarni o'qishga jalb qilish
- Savollar berish orqali o'quvchilarning syujetni tushunishlariga yordam berish
- Har bir xatboshiga sarlavha berishni so'rash yoki umumlashtirishni so'rash.
- so'z boyligi qiyin bo'lgan talabalarga yordam berish
- Talabalarga til va uslubni kontekstualashtirish orqali yordam berish
- Savolga javob berish kabi turli xil faollik bilan shug'ullanish,
- Ketma-ketlikni, rost-noto'g'ri elementlarni va bo'shliqni to'ldirish mashqlarini

qayta tartibga solish.

- Ular ro'yxatdagi eng yaxshi sifatlarni tanlab oladilar va qahramonlarning sifatlarini ifodalash uchun ba'zi sifatlarni, so'zlardan foydalanadilar.

- Hikoyaning matn tahlilini yozish.
- Kontekstdagi ma'noni taxmin qilish.

O'qishdan keyingi topshiriqlar: O'quvchilarning ertak haqidagi tushunchalarini tekshirish, ertak bo'yicha mashqlar bajarish.

Jarayonning oxirgi bosqichida o'qituvchi so'zlarni daftariga ko'chirib bo'lgandan so'ng, o'quvchilarning hikoya bo'yicha tushunchasini tekshiradi. O'qituvchi hikoyaga oid ba'zi savollarni berishi va ularni dars davomida baholashi mumkin. Bundan tashqari, o'qituvchi talabalardan hikoya bo'yicha ba'zi mashqlarni bajarishni so'rashi va ularga fikr bildirishi mumkin. Bundan tashqari, sinf o'quvchilari hikoyani aniqroq tushunish uchun tengdoshlari bilan muhokama qilishlari mumkin. Berilgan hikoya bo'yicha talabaning bilimini tekshirish uchun ba'zi testlar yoki bir nechta tanlovlar mavjud. Jarayon oxirida o'qituvchi baholaydi va fikr bildiradi, yangi lug'at bo'yicha o'rganish uchun uy vazifasi yoki hikoyadan o'rgangan so'zlardan foydalanib hikoya tuzish. Bu o'quvchilarning nafaqat so'z boyligini, balki o'qish va yozish ko'nikmalarini ham rivojlantirish imkonini beradi. Ushbu bosqichga quyidagi tadbirlar kiradi:

- Talabalarga turli xil tanqidiy talqinlarni taqdim etish va keyin ularga mavzu bo'yicha muhokama qilish va shunga o'xshashlarni ishlab chiqarishga imkon berish.

- Hikoyaning asosiy mavzusini talqin qilish

- Ular leksik to'plamlarning mumkin bo'lgan ramziy assotsiatsiyasi haqida taxmin qilishadi.

- Hikoyaga sharh yozish
- Qahramonlarni tavsiflash.
- Tanqidiy muhokama
- Ular hikoyaning sahnasini rol o'ynashi yoki sahnalashtirishi mumkin.
- Xulosa qilish

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tuychiyev B. – Ingliz tilini o'qitish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi, 2010.
2. Sodiqova D. A. – Chet tillarini o'qitishda matn asosida o'qitishning ahamiyati. // Filologiya masalalari, 2018.

Date: 17th May-2025

3. Ziyayeva G. X. – Chet tilini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, Toshkent: Fan, 2019.
4. Ergasheva N. M. – Vocabulary Enrichment through Storytelling. // “Yosh til o‘rganuvchilar uchun samarali metodlar” – Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari, 2020.
5. Karimov B. K. – Boshlang‘ich sinflarda ingliz tilini o‘qitish metodikasi, Samarqand: “Ilm ziyo”, 2015.
6. Shamsiyeva M. R. – Integrativ yondashuv asosida chet tilini o‘rgatish usullari, Buxoro: BuxDU nashriyoti, 2021.
7. Qodirova N. B. – O‘quvchilarning ingliz tili lug‘atini boyitishda kontekst asosida o‘rgatishning o‘rni. // Pedagogika va psixologiya, 2022.

